

Henry David Thoreau

Walden
&
*De plicht tot
burgerlijke ongehoorzaamheid*

Vertaald en van een nawoord voorzien door Anton Haakman

2015

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM | ANTWERPEN

WALDEN

Ik ben niet van plan een ode aan de neerslachtigheid te schrijven, maar wel om even vrolijk te bluffen als Cantecleer wanneer hij 's ochtends op stok staat, al was het maar om mijn buren wakker te maken.

Besparing

Toen ik de volgende bladzijden schreef, althans de meeste ervan, woonde ik in mijn eentje in de bossen, op anderhalve kilometer afstand van mijn naaste bureu, in een huis dat ikzelf had gebouwd aan de oever van het kleine meer Walden Pond in Concord, Massachusetts, en voorzag ik uitsluitend in mijn levensonderhoud met het werk van mijn handen. Daar heb ik twee jaar en twee maanden gewoond. Nu ben ik weer te gast in de beschaafde wereld.

Ik zou mijn aangelegenheden niet zo aan de aandacht van mijn lezers moeten opdringen als mijn plaatsgenoten niet nadrukkelijk hadden geïnformeerd naar bijzonderheden aangaande mijn leefwijze, wat sommigen ongepast zouden noemen, al komen ze mij absoluut niet ongepast voor maar, gezien de omstandigheden, juist heel natuurlijk en gepast. Sommigen vroegen wat ik at; of ik me niet eenzaam voelde; of ik niet bang was; en zo meer. Anderen waren benieuwd welk deel van mijn inkomsten ik aan liefdadige doelen wijdde; en anderen, met grote gezinnen, hoeveel arme kinderen ik onderhield. Daarom wil ik diegenen onder mijn lezers die geen bijzondere belangstelling voor mij koesteren, vragen me te verontschuldigen als ik een paar van deze vragen in dit boek wil beantwoorden. In de meeste boeken wordt het *ik*, de eerste persoon, weggelaten; hier zal het gehandhaafd worden; dat is, wat egocentrisme aangaat, het voornaamste verschil. Meestal beseffen we niet dat per slot van rekening altijd de eerste persoon

aan het woord is. Ik zou het niet zoveel over mijzelf hebben als er iemand anders was die ik even goed gekend heb. Helaas moet ik me tot dit onderwerp beperken door mijn beperkte ervaring. Bovendien vraag ik van mijn kant van elke schrijver vroeg of laat een eenvoudig, oprecht verslag van zijn eigen leven, en niet alleen maar van wat hij heeft gehoord over de levens van andere mensen; een verslag zoals hij naar zijn familie zou sturen vanuit een ver land; want als hij een oprecht leven heeft geleid, moet hij dat hebben gedaan in een land dat ver van mij vandaan ligt. Misschien zijn deze bladzijden meer in het bijzonder gericht tot arme studenten. Wat de rest van mijn lezers aangaat, hun zullen die passages aanspreken die op hen van toepassing zijn. Ik vertrouw erop dat niemand bij het aantrekken van de jas de naden oprekt, want hij zou van nut kunnen zijn voor wie hij past.

Ik zou graag iets willen zeggen dat niet zozeer de Chinezen of de bewoners van de Sandwich-eilanden aangaat als wel u die deze bladzijden leest en die naar men zegt in New England woont; iets over uw toestand, vooral uw uiterlijke toestand of omstandigheden in deze wereld, in deze plaats, hoe die is, of het nodig is dat hij zo beroerd is als hij is, en of hij al dan niet kan worden verbeterd. Ik heb heel wat gereisd, in Concord, en overal in werkplaatsen en kantoren en op het land, waar de inwoners me boete leken te doen op talloze opmerkelijke manieren. Wat ik heb gehoord over Brahmanen die, blootgesteld aan vier vuren, recht in de zon zitten te kijken, of met hun hoofden omlaag boven vlammen hangen of over hun schouders naar de hemelen kijken totdat ze onmogelijk weer hun natuurlijke houding kunnen aannemen terwijl hun gedraaide hals alleen maar vloeibaar voedsel doorlaat naar hun maag; of die hun hele leven aan de voet van een boom geketend doorbrengen; of die als rupsen met hun lichamen de omvang van grote rijken meten; of op één been boven op pilaren staan – zelfs deze vormen van bewuste boetedoening zijn nau-

welijks ongelooflijker en verbazingwekkender dan de taferelen waarvan ik dagelijks getuige ben. De twaalf werken van Heracles waren onbeduidend vergeleken met die welke mijn burens hebben ondernomen; want dat waren er maar twaalf en er kwam een eind aan; maar ik heb nooit gezien dat deze mensen een monster versloegen of vingen of enig werk tot een goed einde brachten. Zij hebben geen vriend Iolaos die met een gloeiend ijzer de wortel van een hydra-kop dichtbrandt, maar zodra er één kop is afgeslagen, springen er twee tevoorschijn.

Ik zie jonge mannen, plaatsgenoten, die zo onfortuinlijk zijn dat ze boerderijen, huizen, schuren, veestapels en landbouw-werktuigen erven; die ben je namelijk gemakkelijker rijk dan kwijt. Het was beter voor hen geweest als ze op de open weiden waren geboren en door een wolvin waren gezoogd, zodat ze met een helderder blik hadden gezien in wat voor veld ze moesten zwoegen. Wie heeft hen tot slaven van de grond gemaakt? Waarom moeten ze hun twintig hectaren opeten als de mens alleen veroordeeld is om een paar kilo vuil te eten? Waarom moeten ze al meteen na hun geboorte beginnen hun graf te delven? Ze moeten een mensenleven leven en dit alles voor zich uitduwen, en zich er zo goed mogelijk mee zien te redden. Hoeveel arme onsterfelijke zielen heb ik niet ontmoet die bijna verpletterd en gesmoord worden onder die last; die kruipend hun levensweg afleggen en een schuur van vijftien bij vijftien meter voortduwen met augiasstallen die nooit zijn uitgemest, en vijftig hectaren land ploegen, maaien, hoeden, en ook nog bosbouw plegen! De- genen die hun aandeel niet hebben gekregen en niet hoeven te worstelen met dergelijke overbodige lasten die ze hebben geërfd, vinden het al een heel gezwog om enige tientallen kilo's vlees te beheren en te cultiveren.

Maar de mensen zwoegen door een misverstand. Het beste deel van de mens wordt weldra in de bodem ondergeploegd tot

compost. Door een schijnbaar noodlot, dat gewoonlijk noodzaak wordt genoemd vergaren ze, zoals in een oud boek staat, schatten die worden bedorven door mot en roest en die na inbraak worden gestolen door dieven. Het is het leven van een dwaas, zoals ze zullen merken wanneer ze het einde ervan bereiken, zo niet eerder. Men zegt dat Deukalion en Pyrrha de mensen hebben geschapen door stenen over hun hoofden achter zich te gooien:

Inde genus durum sumus, experiensque laborum,
Et documenta damus quâ simus origine nati.¹

Of, zoals Raleigh het op zijn sonore wijze heeft gedicht:

From thence our kind hard-hearted is, enduring pain and care,
Approving that our bodies of a stony nature are.

Tot zover over blinde gehoorzaamheid aan het orakel van het toeval, dat hen stenen over hun hoofden achter zich laat gooien, zodat ze niet zien waar ze zijn gevallen.

Veel mensen zijn, zelfs in dit betrekkelijk vrije land, uit louter onwetendheid en misverstand zozeer in beslag genomen door de kunstmatige zorgen en de overdreven zware lasten van het leven dat ze er de mooiere vruchten niet van kunnen plukken. Hun vingers zijn er door hun overdadige inspanning te onhandig voor en trillen te zeer. Feitelijk heeft de zwoegende mens geen gelegenheid om van dag tot dag zijn ware zelf te zijn; hij kan zich de menselijkste verhoudingen tot de mensen niet veroorloven; de marktwaaarde van zijn arbeid zou erdoor dalen. Hij heeft geen tijd om iets anders te zijn dan een machine. Hoe kan degene die zijn kennis zo vaak moet benutten zich goed bewust worden van zijn onkunde – wat nodig is voor zijn groei? Alvorens een oordeel over hem uit te spreken, zouden we hem af en toe gratis moeten

voeden en kleden en hem onze hartversterkingen toedienen. Onze mooiste karaktereigenschappen kunnen we, als het tere waas op vruchten, alleen behouden door er heel delicaat mee om te gaan. Maar toch behandelen wij onszelf of elkaar niet met zoveel tederheid.

Sommigen van u zijn arm, dat weten we allemaal, zij vinden het leven moeilijk, snakken soms als het ware naar adem. Ik twijfel er niet aan of sommigen van u die dit boek lezen zijn niet in staat alle maaltijden die ze verorberd hebben of de jassen en schoenen te betalen die snel verslijten of al afgedragen zijn, en zijn op deze bladzijde beland om geleende of gestolen tijd te besteden en door hun crediteuren een uur afhandig te maken. Het is overduidelijk wat een karig en steels leven velen van u leven, want mijn blik is door ervaring gescherpt; altijd op het randje, proberen in zaken te gaan en uit de schulden te raken, een oeroud moeras, dat door de Romeinen *aes alienum* werd genoemd, andermans brons, want sommige van hun munten waren van brons; nog steeds levend, en stervend, en begraven met andermans brons; altijd maar belovend morgen te betalen en vandaag stervend zonder te kunnen betalen; trachtend in de gunst te komen, klandizie te krijgen, op tal van manieren, behalve door vergrijpen waarvoor je in de staatsgevangenis belandt; liegend, vleiend, je stem gevend, jezelf laten krimpen tot een notendop van beleefdheid of jezelf opblazen tot een dampkring van dunne, vervliegende edelmoedigheid om je buurman over te halen dat hij je zijn schoenen laat maken, of zijn hoed, of zijn jas, of zijn koets, of dat je zijn kruidenierswaren mag importeren; jezelf ziek makend om iets opzij te leggen voor als je ziek wordt, iets om in een oude kast weg te stoppen, of in een kous achter het behang, of, veiliger, in de bank van baksteen; het doet er niet toe waar, het doet er niet toe hoeveel of hoe weinig.

Soms ben ik verbaasd dat we zo – zo frivool kunnen zijn, zou

ik bijna zeggen – dat we zo’n aandacht schenken aan de grove, maar ietwat exotische vorm van slavernij die de Neger-slavernij genoemd wordt; er zijn zoveel doortrapte, subtiële meesters die zowel het Noorden als het Zuiden knechten. Het is erg om een zuidelijke opzichter te hebben; het is nog erger om een noorderlijke te hebben; maar het is het ergst als je zelf de slavendrijver bent. Heb de mond maar vol over het goddelijke in de mens! Zie de voerman op de straatweg, die dag en nacht op weg is naar de markt; roert zich in hem iets goddelijks? Zijn hoogste plicht is het voederen en drenken van zijn paarden! Wat heeft zijn bestemming voor hem te betekenen in vergelijking met het belang van de lading? Rijdt hij niet voor Jonker Druktemaker? Wat is goddelijk, wat onsterfelijk aan hem? Zie hoe hij kruipt en sluipt, hoe hij de hele dag in vage vrees leeft, niet onsterfelijk of goddelijk, maar de slaaf en gevangene van zijn zelfbeeld, een faam die hij heeft verworven door zijn eigen daden. De publieke opinie is een zwakke tiran vergeleken bij onze privéopinie. Wat iemand van zichzelf vindt is hetgeen zijn lot bepaalt, of liever aanwijst. Zelf-emanipatie, zelfs in de West-Indische provincies van onze fantasie en verbeelding – welke Wilberforce² zal die verwezenlijken? Denk ook eens aan de dames in dit land die in afwachting van het einde der tijden kussens borduren, zonder blijk te geven van de geringste belangstelling voor hun noodlot! Alsof je de tijd zou kunnen doden zonder de eeuwigheid geweld aan te doen.

De meeste mensen leiden levens van kalme wanhoop. Wat berusting wordt genoemd, is troosteloze wanhoop. Van de wanhopige stad ga je naar het wanhopige land, en dan moet je jezelf troosten met de moed die nertsen en muskusratten tonen. Zelfs schuilt er een stereotiepe maar onbewuste wanhoop onder de zogenaamde spelen en vermakelijkheden van de mensheid. Ze zijn niet speels, want ze komen nadat er gewerkt is. Maar het getuigt van wijsheid om geen wanhopige dingen te doen.

Als we in aanmerking nemen waartoe de mens op aarde is, om de woorden van de catechismus te gebruiken, en wat werkelijk nodig en dienstig is om te leven, lijkt het alsof de mensen bewust hebben gekozen voor de gebruikelijke leefwijze omdat ze daaraan de voorkeur geven boven alle andere. Toch menen zij oprecht dat zij geen andere keuze hebben. Maar zij die wakker en gezond van aard zijn, beseffen dat de zon helder is opgekomen. Het is nooit te laat om onze vooroordelen te laten varen. Geen enkele manier van denken of doen, hoe oud ook, is te vertrouwen zonder bewijs. Wat iedereen vandaag de dag napraat of in stilte voor waarheid houdt, kan morgen vals blijken, en alleen maar wat rook van meningen die sommigen vol vertrouwen aanzagen voor een wolk die hun velden met vruchtbare regen zou besprenkelen. Je probeert iets te doen wat je volgens mensen van vroeger niet kunt, en je merkt dat je het kunt. Oude daden voor oude mensen, en nieuwe daden voor nieuwe. Mensen van vroeger wisten ooit misschien niet eens dat ze verse brandstof moesten aandragen om vuur brandend te houden; mensen van nu leggen wat droog hout onder een ketel en vliegen met de snelheid van vogels rond over de wereld op een wijze die de ouden zou doden, zoals het gezegde luidt. De ouderdom is niet beter en nauwelijks even bevoegd tot onderricht geven dan de jeugd, want hij heeft meer verloren dan gewonnen. Het valt zelfs te betwijfelen of de grootste wijze door te leven iets van absolute waarde heeft geleerd. Voor de praktijk hebben de ouden de jongen geen belangrijke raad te geven, hun eigen ervaring is zo beperkt en hun levens zijn zulke misereabele mislukkingen geweest – naar zij menen om persoonlijke redenen; misschien hebben ze ondanks die ervaring nog wat vertrouwen over en zijn ze alleen minder jong dan ze zijn geweest. Ik heb zo’n dertig jaar op deze planeet geleefd, en nu nog moet ik de eerste lettergreep horen van een waardevolle of zelfs serieuze raad van ouderen. Zij hebben mij niets verteld en kunnen me waarschijnlijk

lijk niets vertellen dat ertoe doet. Hier is het leven, een experiment dat ik voor een groot deel niet heb beproefd; maar ik heb er niets aan dat zij het hebben geprobeerd. Als ik enige ervaring heb waarvan ik denk dat die waardevol is, weet ik zeker dat mijn Mentors er niets over hebben gezegd.

Een boer zegt tegen mij: 'Je kunt niet van alleen maar plantaardig voedsel leven, want dat levert niets op om botten van te maken'; daarom besteedt hij er nauwgezet een deel van zijn dag aan om zijn gestel te voorzien van grondstof voor gebeente; al pratend loopt hij de hele tijd achter zijn os, die hem en zijn zware ploeg ondanks alle obstakels voorttrekt met botten die van plantaardig voedsel zijn gemaakt. Sommige dingen zijn in sommige kringen, de meest hulpeloze en ziekelijke, werkelijk noodzakelijk voor het leven, terwijl ze in andere alleen maar luxe zijn, en in weer andere totaal onbekend.

Er zijn er die menen dat het hele terrein van het menselijk leven al door hun voorouders is betreden, zowel de hoogten als de dalen, en dat voor alles al is gezorgd. Volgens Evelyn³ 'schreef de wijze Salomon voor hoe ver bomen uit elkaar moesten staan, en beslisten de Romeinse pretoren hoe vaak je zonder in overtreding te zijn naar het land van je buurman mocht gaan om de eikels op te rapen die erop vallen en welk deel ervan die buurman toekwam'. Hippocrates heeft zelfs richtlijnen nagelaten over de wijze waarop we onze nagels moeten knippen; namelijk gelijk met de vingertoppen, niet korter en ook niet langer. Zonder twijfel zijn de saaiheid en de verveling die de indruk wekken dat ze de veelheid en de vreugden van het leven hebben uitgeput zo oud als Adam. Maar de mogelijkheden waarover de mens beschikt zijn nooit gepeild; we mogen evenmin aan de hand van precedentes vaststellen tot wat hij in staat is, want er is nog maar zo weinig geprobeerd: 'Wees niet bedroefd, mijn kind, want wie zal vaststellen wat je hebt nagelaten?'

We zouden ons bestaan aan de handtal van eenvoudige proeven kunnen beoordelen; neem bijvoorbeeld het feit dat dezelfde zon die mijn bonen laat rijpen tegelijk een stelsel van werelden als de onze verlicht. Als ik daaraan had gedacht, zou dat me voor een paar vergissingen behoed hebben. Dit was niet het licht waarin ik ze schoffelde. Van wat voor wonderlijke driehoeken zijn de sterren de toppen! Hoeveel verre, verschillende wezens in de verscheidene woningen van het heelal zien dezelfde op hetzelfde moment! De natuur en het menselijk leven zijn even gevarieerd als onze verschillende karakters. Wie zal zeggen wat het leven een ander aan vooruitzichten te bieden heeft? Zou er een groter wonder kunnen gebeuren dan dat we heel even door elkanders ogen zouden kijken? We zouden alle eeuwen van de wereld in een uur beleven; ja, in alle werelden van alle eeuwen. Geschiedenis, Poëzie, Mythologie! – Ik ken geen verslag van de ervaringen van anderen dat even schokkend en verhelderend zou zijn.

Ik ben er in mijn binnenste van overtuigd dat het meeste wat mijn burens goed noemen slecht is, en als ik ergens spijt van heb, is dat waarschijnlijk van mijn goede gedrag. Van wat voor duivel was ik bezeten dat ik me zo goed gedroeg? Je mag de grootste wijsheid verkondigen waartoe je in staat bent, oude man – jij die zeventig jaar hebt geleefd en niet zonder een soort eer – ik hoor een onweerstaanbare stem die me van dat alles wegroept. De ene generatie laat de ondernemingen van de andere aan hun lot over als gestrande schepen.

Ik denk dat het niet riskant is om veel meer vertrouwen te hebben. We kunnen ons van evenveel zorgen ontdoen als we met goed fatsoen aan andere zaken kunnen wijden. De natuur past even goed bij onze zwakte als bij onze kracht. De onophoudelijke bezorgdheid en spanning van sommigen is een vrijwel ongeneeslijke vorm van ziekte. Wij zijn geneigd het belang van elk werk dat we doen te overdrijven; en toch, hoeveel laten we achterwege, en

wat zou ervan terechtkomen als we ziek zouden worden? Wat zijn we waakzaam! en vastbesloten om als het even kan niet in vertrouwen te leven; de hele dag zijn we op onze hoede, en 's avonds zeggen we met tegenzin onze gebeden en geven we ons over aan onzekerheden. Zo volkomen en overtuigd zijn we gedwongen te leven, zo vereren we ons leven en wijzen we de mogelijkheid af om het te veranderen. Dat is de enige manier, zeggen we; maar er zijn evenveel manieren als er stralen vanuit een middelpunt getrokken kunnen worden. Elke verandering is een wonder om te zien; maar het is een wonder dat elk moment plaatsvindt. Confucius heeft gezegd: 'Weten dat we weten wat we weten en dat we niet weten wat we niet weten, dat is de ware kennis.' Als één mens van een feit uit de verbeelding een feit heeft gemaakt dat hij begrijpt, voorzie ik dat alle mensen uiteindelijk hun levens op die grondslag zullen inrichten.

Laat ons even overdenken waarom het gaat bij de meeste van de lasten en zorgen die ik heb aangeduid, en in hoeverre we er last van moeten hebben of ons er op zijn minst zorgen over maken. Het zou een zeker nut hebben om een primitief pioniersleven te leiden, zelfs te midden van een schijnbare beschaving, al was het maar om erachter te komen wat de belangrijke levensbehoeften zijn en welke methoden er zijn toegepast om ze te bemachtigen; of zelfs om oude journaals van kooplieden in te zien om te weten wat de mensen hoofdzakelijk in de winkels en opslagplaatsen kochten, wat ze dus opsloegen, wat de voornaamste grutterswaren zijn. Want de verbeteringen uit de loop der eeuwen hebben maar weinig invloed op de wezenlijke wetten van het menselijk bestaan: onze skeletten zullen immers niet te onderscheiden zijn van die van onze voorouders.

Met het woord *levensbehoeften* bedoel ik alles wat de mens door zijn inspanning verwerft en dat van meet af aan zo belangrijk voor het menselijk leven is geweest of door langdurig gebruik is ge-

worden dat er maar weinigen ooit proberen het zonder te doen, omdat zij wilden zijn, of armen, of filosofen. Voor veel schepsels is er in deze zin slechts één levensbehoefte, Voedsel. Voor de bizon in de prairie is het een paar centimeter smakelijk gras, met water om te drinken; tenzij hij beschutting zoekt in een woud of in de schaduw van een berg. Geen van de redeloze schepsels vraagt om meer dan voedsel en beschutting. De levensbehoeften van de mens in dit klimaat kunnen vrij nauwkeurig worden ingedeeld onder de verschillende categorieën Voedsel, Beschutting, Kleding en Brandstof; want pas wanneer we ons hiervan hebben verzekerd, zijn we zo ver dat we ons kunnen bezighouden met de ware problemen van het leven in vrijheid en met een vooruitzicht op welslagen. De mens heeft niet alleen huizen uitgevonden maar ook kleding en voedselbereiding; en misschien door de toevallige ontdekking dat vuur warmte geeft en doordat men daar dus gebruik van is gaan maken, wat aanvankelijk een luxe was, is de huidige noodzaak ontstaan om erbij te gaan zitten. We merken dat katten en honden zich dezelfde tweede natuur eigen maken. Door behoorlijke Beschutting en Kleding behouden we terecht onze eigen inwendige warmte. Maar kunnen we niet zeggen dat het koken is begonnen als gevolg van een teveel hiervan, dus door uitwendige warmte die groter is dan onze inwendige? De natuuronderzoeker Darwin vertelt dat de inwoners van Vuurland, terwijl zijn goed geklede eigen gezelschap dicht bij een vuur zat en het lang niet te warm had, dat deze naakte wilden, die er verder vandaan zaten, tot zijn grote verbazing bleken te 'druipen van het zweet toen ze zo gebraden werden'. Zo vertelt men dat de inwoners van New Holland ongestraft naakt lopen, terwijl Europeanen huiveren in hun kleren. Is het onmogelijk om de gehardheid van deze wilden te combineren met het intellect van de beschaafde mens? Volgens Liebig is het lichaam van de mens een kachel, en voedsel de brandstof die de inwendige verbranding in de longen

gaande houdt. Bij koud weer eten we meer, bij warm weer minder. Animale warmte is het gevolg van langzame verbranding, en wanneer deze te snel gaat, heeft zij de dood tot gevolg; of gaat het vuur uit door gebrek aan brandstof of aan lucht. Natuurlijk mag levenswarmte niet worden verward met vuur; tot zover gaat de analogie op. Bovenstaande opsomming wekt daardoor de indruk dat de uitdrukking *animaal leven* bijna synoniem is met de uitdrukking *animale warmte*; want terwijl Voedsel kan worden beschouwd als de Brandstof die het vuur binnen ons gaande houdt – en Brandstof uitsluitend dient om dat Voedsel te bereiden of onze lichaamswarmte te vergroten door die van buitenaf eraan toe te voegen – dienen Beschutting en Kleding ook alleen maar om de aldus opgewekte en geabsorbeerde *warmte* te behouden.

Het is dus heel noodzakelijk voor onze lichamen om warm te blijven, om de levenswarmte in ons te behouden. Wat doen we daarvoor een moeite, niet alleen met ons Voedsel, onze Kleding, onze Beschutting, maar ook met onze bedden, die onze nachtkleden zijn en waarvoor we nesten en borstveren van vogels roven om deze beschutting binnen in een beschutting gereed te maken, zoals de mol zijn bed van gras en bladeren achter in zijn hol heeft! De arme mens mag graag klagen dat deze wereld koud is; en aan de kou, niet minder aan de fysieke dan aan de maatschappelijke, wijten we meteen een groot deel van onze kwalen. In sommige klimaten maakt de zomer voor de mensen een paradijselijk leven mogelijk. Brandstof is daar overbodig, behalve voor het koken van Voedsel; de zon is hun vuur en veel van de vruchten worden voldoende gekookt door haar stralen; terwijl het Voedsel er over het algemeen gevarieerder is en gemakkelijker te verkrijgen, en Kleding en Beschutting geheel of half overbodig zijn. Vandaag de dag en in dit land komen, zoals ik uit eigen ervaring weet, een paar gereedschappen, een mes, een bijl, een schop, een kruiwagen enz., en voor de leergierigen lamplicht, schrijfgerei en toegang tot

een paar boeken meteen na de eerste levensbehoeften, en die zijn allemaal te verwerven tegen onbeduidende kosten. Toch gaan sommigen in hun onnozelheid naar de andere kant van de wereldbol, naar barbaarse en ongezonde streken, waar ze zich tien of twintig jaar aan handel wijden opdat ze uiteindelijk kunnen leven – dat wil zeggen, zich aangenaam warm houden – en sterven in New England. De overdadig rijken worden niet alleen aangenaam warm gehouden, maar onnatuurlijk heet; zoals ik eerder heb gesuggereerd, worden ze gestoofd, natuurlijk *à la mode*.

De meeste luxe, en veel van het zogenaamde comfort, is niet alleen niet onmisbaar, maar bepaald een hindernis die de verheffing van het mensdom in de weg staat. Als het om luxe en comfort gaat, hebben de wijzen altijd een eenvoudiger en kariger leven geleid dan de armen. De oude filosofen, Chinezen, Hindoes, Perzen en Grieken, vormden een klasse die armer is geweest aan uitwendige rijkdom dan wie ook, en inwendig zo rijk als niemand. Wij weten niet veel over hen. Het is opmerkelijk dat we toch nog iets over hen weten. Hetzelfde geldt voor de modernere hervormers en de weldoeners van hun soort. Niemand kan op een andere manier een onpartijdige of wijze waarnemer van het menselijk leven zijn dan vanuit de gunstige positie van wat we vrijwillige armoede zouden noemen. Weelde is de vrucht van een leven in weelde, of dat nu bereikt is met landbouw, handel, literatuur of kunst. Vandaag de dag zijn er docenten in de filosofie, maar geen filosofen. Toch is het bewonderenswaardig om te doceren, omdat het ooit bewonderenswaardig was om te leven. Wijsgeer zijn betekent niet alleen subtiële gedachten te hebben, zelfs niet een school te stichten, maar de wijsheid zo lief te hebben dat men leeft in overeenstemming met wat die vereist, een leven van eenvoud, onafhankelijkheid, grootmoedigheid en vertrouwen. Het komt neer op het oplossen van sommige levensproblemen, niet alleen theoretisch, maar in de praktijk. Het succes van grote geleerden en

denkers is in het algemeen een hoofs succes, niet koninklijk, niet mannelijk. Zij behelpen zich door zich aan te passen, praktisch net als hun vaders, maar ze zijn in geen enkel opzicht de geestelijke vaders van een nobel mensenras. Waarom degenereren de mensen altijd? Waardoor sterven families uit? Hoe is de weelde die naties verzwakt en vernietigt? Weten wij zeker dat onze levens daar vrij van zijn? De filosoof is zelfs in de uiterlijke vorm van zijn leven zijn tijd vooruit. Hij wordt niet gevoed, beschut, gekleed, verwarmd zoals zijn tijdgenoten. Hoe kan iemand een filosoof zijn en zijn levenswarmte op een betere manier behouden dan de andere mensen?

Als iemand wordt verwarmd op de verschillende manieren die ik heb beschreven, wat heeft hij dan nog meer nodig? Zeker niet meer warmte van dezelfde soort, zoals meer en rijker voedsel, grotere en fraaiere huizen, mooiere en duurder kleren, talrijker, altijd brandende en hetere vuren en dergelijke. Wanneer hij de noodzakelijke levensbehoeften heeft verworven, is er nog een alternatief voor het verwerven van wat overbodig is, namelijk nu avontuurlijk gaan leven, nu hij bevrijd is van het nederiger gezwoeg waaraan hij begonnen is. De grond is blijkbaar geschikt voor het zaad, want het heeft zijn wortels omlaag gezonden en het kan nu vol vertrouwen zijn loten omhoog zenden. Waarom heeft de mens zo stevig wortel geschoten in de aarde als hij niet in dezelfde mate zal opstijgen naar de hemelen erboven? – want de edeler planten worden gewaardeerd om de vruchten die zij uiteindelijk ver van de grond naar lucht en licht dragen, en ze worden niet behandeld als de nederiger gewassen die, al zijn ze tweejarig, alleen worden geteeld totdat ze hun wortels hebben voltooid, en die dikwijls daarom bovenaan worden afgesneden, zodat de meeste mensen ze niet kennen in hun bloeitijd.

Het is niet mijn bedoeling regels voor te schrijven voor mensen met sterke, dappere karakters, die in de hemel of in de hel voor

hun eigen zaken zorgen en misschien schitterender bouwen en kwistiger geld uitgeven dan de rijksten zonder in armoede te vervallen, zonder te weten hoe ze leven – als er inderdaad zulke mensen bestaan, over wie wel is gedroomd; en ook niet voor hen die juist worden aangemoedigd en geïnspireerd door hun huidige omstandigheden en deze koesteren met de liefde en de geestdrift van verliefden – en ik reken mijzelf in zekere mate onder hen; ik spreek niet tot degenen die, hoe de omstandigheden ook mogen zijn, een goed emplooi hebben, en die weten of zij een goed emplooi hebben of niet – maar ik richt me vooral tot de talloze mensen die ontevreden zijn en vergeefs klagen over hun harde lot of over de tijd waarin ze leven als zij daarin verbetering kunnen brengen. Er zijn er die hevig klagen en nergens troost in vinden omdat ze, zoals ze zeggen, hun plicht doen. Ik heb ook hen op het oog die rijk lijken maar tot de verschrikkelijkst verarmde klasse behoren, die waardeloze prullen hebben opgehoopt maar niet weten hoe ze ze moeten gebruiken of ervan af kunnen komen en die aldus hun eigen gouden of zilveren ketens hebben gesmeed.

*

Als ik zou proberen te vertellen hoe ik de afgelopen jaren mijn leven wilde benutten, zou dat waarschijnlijk diegenen onder mijn lezers verrassen die enigszins bekend zijn met mijn huidige leefwijze; het zou zeker diegenen verbazen die er niets van weten. Ik zal alleen een paar dingen aanduiden die ik graag wilde ondernemen.

Bij elke weersgesteldheid, op elk uur van de dag of de nacht, ben ik eropuit geweest om van het moment te profiteren en het ook in mijn stok te kerven; om op het ontmoetingspunt van twee eeuwen te staan, verleden en toekomst, en dat is precies het huidige moment; om me daaraan te houden. U zult me wel een

paar duistere uitspraken vergeven, want er zijn meer geheimen in mijn bezigheden dan in die van de meeste mensen, en toch bewaar ik ze niet met opzet, maar zijn ze eigen aan hun aard. Ik zou graag alles vertellen wat ik ervan weet, en nooit 'Verboden Toegang' op mijn poort schilderen.

Lang geleden ben ik een jachthond, een roodbruin paard en een tortelduif kwijtgeraakt, ik volg nog steeds hun sporen. Talloos zijn de reizigers die ik erover heb gesproken, hun spoor heb beschreven en verteld welke roep ze beantwoordden. Ik heb er een of twee ontmoet die de hond gehoord hadden, en de hoefslag van het paard, en zelfs de duif hadden zien verdwijnen achter een wolk, en zij leken even bezorgd om ze terug te vinden alsof ze ze zelf waren kwijtgeraakt.

Om niet alleen de zonsopgang en de ochtend voor te zijn, maar zo mogelijk de natuur zelf! Hoeveel ochtenden, in zomer en winter, was ik al voordat een van mijn burens mijn bezigheden aankwam aan de mijne begonnen! Ongetwijfeld hebben veel van mijn plaatsgenoten gezien hoe ik daarvan terugkwam, boeren die in de ochtendschemering op weg gingen naar Boston, of houthakkers die naar hun werk gingen. In feite heb ik nooit de zon daadwerkelijk geholpen met opkomen maar, laat hier geen twijfel over bestaan, het was heel belangrijk om erbij aanwezig te zijn.

Ja, al die herfst- en winterdagen buiten het dorp, die pogingen om te horen wat de wind meebracht, om te luisteren en het gehoorde snel over te brengen! Ik heb bijna mijn hele bezit eraan besteed en raakte bovendien buiten adem door tegen die adem in te rennen. Als het een politieke partij had betroffen, als die ervan afhankelijk was geweest, zou het in de *Gazette* hebben gestaan bij het laatste nieuws. Bij andere gelegenheden stond ik op de uitkijk op een steile rots of boom om alles wat zich voordeed snel door te kunnen seinen; of ik zag 's avonds vanaf heuveltoppen uit hoe de avond viel, in de hoop iets op te kunnen vangen, al ving ik nooit

veel op, en dat weinige smolt als manna voor de zon.

Lange tijd ben ik verslaggever geweest voor een krant met een niet erg grote oplage, waarvan de hoofdredacteur de meeste van mijn bijdragen niet de moeite van het afdrukken waard vond, en zoals dat maar al te vaak gaat met schrijvers kreeg ik alleen maar mijn werk terug voor mijn inspanningen.

Vele jaren lang was ik zelfbenoemd inspecteur van sneeuwstormen en wolkbreuken en vervulde ik trouw mijn plicht; opzichter, niet zozeer van straatwegen als wel van bospaden en alle wegen over landgoederen die ik daar openhield waar de sporen van het publiek hadden getuigd van hun nut, en van ravijnen die ik in alle jaargetijden begaanbaar overbrugd hield.

Ik heb het wilde vee van het dorp bewaakt dat een trouwe veehoeder veel last bezorgde door over omheiningen te springen; ik heb een oogje in het zeil gehouden bij de weinig bezochte plekjes en hoekjes van boerderijen; al wist ik niet altijd of Jonas of Solomon op een bepaalde dag op een bepaald veld aan het werk was; dat was mijn zaak niet. Ik gaf water aan veenbessen, kersenbomen, netelbomen, grove dennen en zwarte essen, witte druiven en gele viooltjes, die anders misschien in het droge seizoen waren verdord.

Kortom, zo ging ik lange tijd door (dat mag ik zeggen zonder op te snijden) en deed trouw mijn werk, totdat het almaar duidelijker werd dat mijn plaatsgenoten mij uiteindelijk niet een plaatsje zouden geven op de lijst van gemeenteambtenaren en evenmin van mijn positie een sinecure met een matige toelage zouden maken. Ik zweer dat ik trouw mijn boekhouding heb bijgehouden, maar die is nooit gecontroleerd, en nog minder aanvaard, en helemaal niet betaald en afgedaan. Maar daar was het me ook niet om te doen.

Niet lang daarna kwam een rondtrekkende indiaan manden verkopen aan het huis van een bekende jurist bij mij in de buurt.